

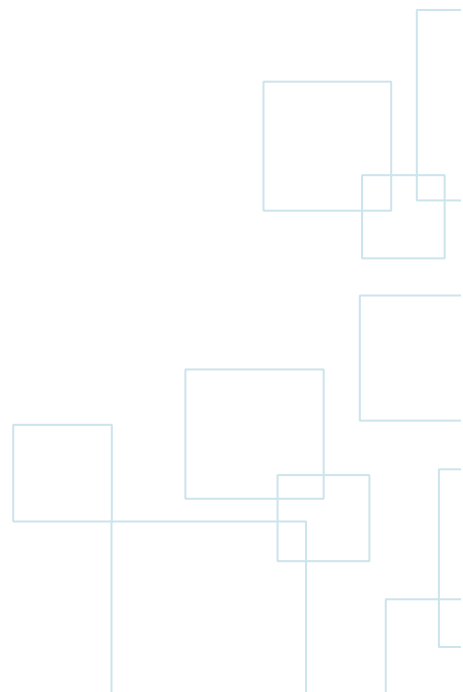
integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

QuickScan Opsporen Ontplofbare Oorlogsresten

Ljouwertdijk (N357), Hallum Gemeente Noardeast-Fryslân

IDDS Explosieven B.V.

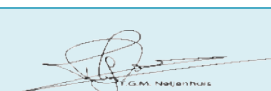
Datum : 9 maart 2022
Kenmerk : A1898-04/JKE/QS1
In opdracht van : Qirion B.V.
Auteur : Dhr. ing. J. Keijzer
Status : Definitief
Versie : 1.0

ACCORDERING

QuickScan Opsporen Ontploffbare Oorlogsresten, Ljouwertdijk te Hallum
Gemeente Noardeast-Fryslân
Kenmerk: A1898/JKE/QS1

Benadrukt wordt dat onderhavige rapportage geen historisch vooronderzoek conform het Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten (CS-VROO-01) betreft.

Gezien en goedgekeurd door		Functie	Datum	Handtekening
Organisatie	Naam			
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. ing. J. Keijzer	Adviseur OOO	9 maart 2022	
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. T.G.M. Neijenhuis	Senior adviseur OOO, Munitietechnicus	9 maart 2022	

© IDDS Explosieven B.V. Alle rechten voorbehouden.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding van de QuickScan ontplofbare oorlogsresten	4
1.2	Historisch vooronderzoek ontplofbare oorlogsresten	5
2.	Aanvullend onderzoek.....	7
2.1	Aanvullende bronnen	7
2.2	Resultaten	7
3.	Conclusie en advies.....	8
3.1	Conclusie	8
3.2	Advies.....	9

Bijlagen

1. Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van de QuickScan ontplofbare oorlogsresten

In de nabije toekomst staan diverse grondroerende werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied Ljouwertdijk te Hallum (provincie Friesland) gepland. Door de opdrachtgever is gevraagd een QuickScan naar ontplofbare oorlogsresten uit te voeren voor het onderzoeksgebied. Achtergebleven ontplofbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog in de Nederlandse bodem kunnen een risico vormen binnen de realisatie van een project.

Vanzelfsprekend is het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten gevaarlijk, maar naast de veiligheidsrisico's kan ook druk op planning en budget ontstaan. Hiernaast is er in de Arbeidsomstandighedenwet een verplichting jegens de werkgevers opgenomen dat deze de risico's van het werk in kaart moeten brengen. Derhalve dient er tijdens de voorbereiding van een project altijd gekeken worden of er tijdens de uitvoering van het project risico's zijn doordat er zich in het onderzoeksgebied mogelijk ontplofbare oorlogsresten bevinden.

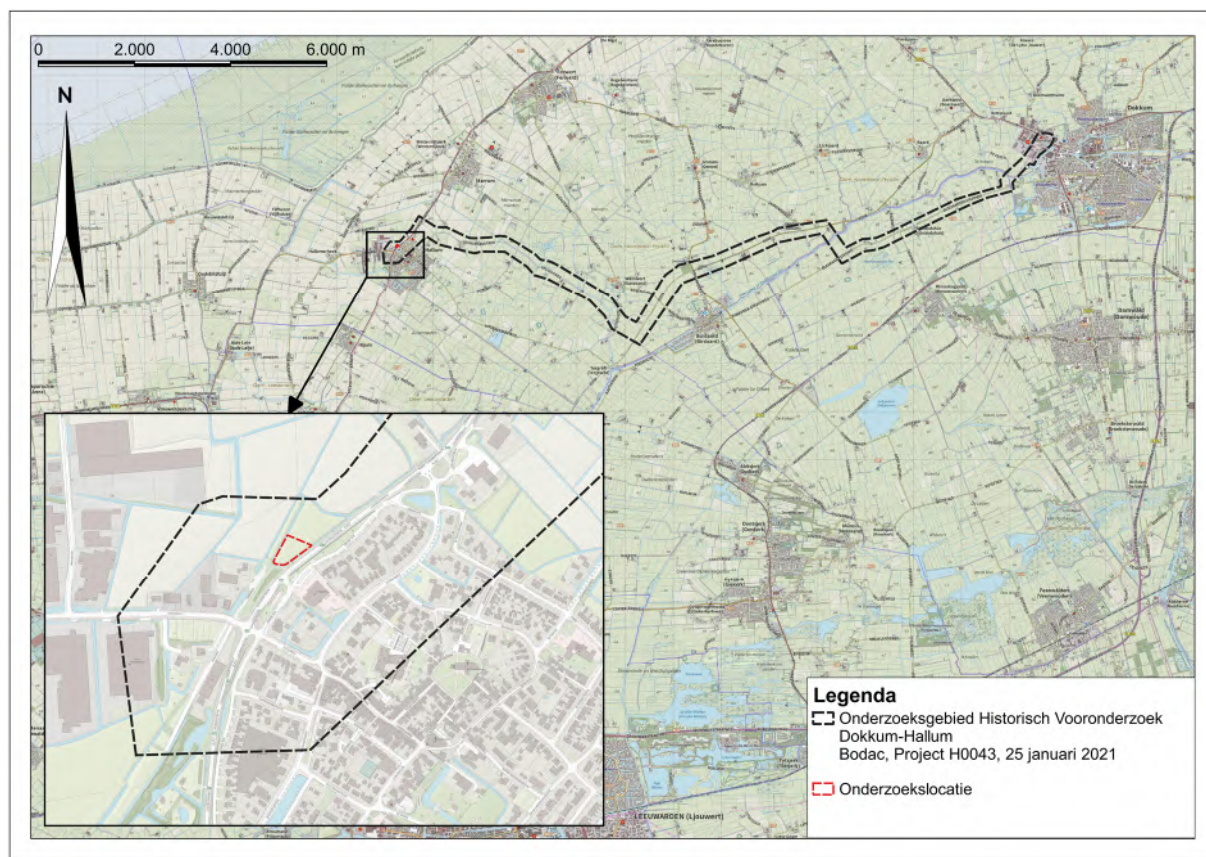
Figuur 1: Het onderzoeksgebied Ljouwertdijk te Hallum.

1.2 Historisch vooronderzoek ontplofbare oorlogsresten

Na raadpleging van de VEO Bommenkaart blijkt dat voor het onderzoeksgebied een historisch vooronderzoek naar ontplofbare oorlogsresten is uitgevoerd. Het betreft het volgende onderzoek:

1. Historisch Vooronderzoek Dokkum-Hallum, uitgevoerd door Bodac B.V. met projectnummer H0043 van 25 januari 2021;

In de onderstaande figuur zijn de contouren van het gebied dat het beschikbare vooronderzoek beslaat en het huidige onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur 2: De contouren van het gebied waarover het vooronderzoek is uitgevoerd (zwart) en de huidige onderzoekslocatie (inzet, rood) Ljouwertdijk te Hallum.

IDDS Explosieven B.V. heeft de rapportage van het vooronderzoek niet in bezit. Wel is op verzoek de bodembelastingskaart, voortkomende uit het vooronderzoek, verkregen van Bodac BV. Op de volgende pagina is een uitsnede opgenomen van de bodembelastingskaart van het gebied waarbinnen de onderzoekslocatie is gelegen.

Figuur 3: Uitsnede bodembelastingskaart met de huidige onderzoekslocatie.

Uit het vooronderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied niet verdacht is op het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten. Doordat het rapportdeel van het vooronderzoek niet is verkregen kan door IDDS Explosieven niet worden beoordeeld of het onderzoek is uitgevoerd volgens de, destijds, vigerende normering.

Om meer zekerheid te verkrijgen omtrent de door Bodac B.V. is een beperkt aantal openbare bronnen gecheckt. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen en de resultaten daarvan is opgenomen in hoofdstuk 2.

2. Aanvullend onderzoek

2.1 Aanvullende bronnen

Naast het eerdergenoemde historisch vooronderzoek zijn ook onderstaande bronnen geraadpleegd bij het uitvoeren en opstellen van deze QuickScan ontplofbare oorlogsresten:

- www.oorlogsbronnen.nl;
- www.vergeltungswaffen.nl;
- REASeuro - oorlogshandelingenkaart;
- Beeldbank van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH);
- Beobom - EOD ruimingskaart;
- www.tracesofwar.nl.

2.2 Resultaten

In de openbare bronnen zijn geen aanwijzingen gevonden die duiden oorlogshandelingen op of nabij de onderzoekslocatie. Op de EOD ruimingskaart van Beobom wordt melding gemaakt van twee naoorlogse ruiming door de EOD in Hallum. Het is niet bekend wat voor explosieven er door de EOD zijn geruimd. Het archief van ruimingsrapporten van de EOD is een verplichte bron bij het uitvoeren van historisch vooronderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten. De ruimingsrapporten van ruiming in Hallum moeten daarom door Bodac B.V. zijn opgevraagd en geanalyseerd. De ruimingsrapporten hebben in het vooronderzoek niet geleid tot het definiëren van een verdacht gebied.

3. Conclusie en advies

3.1 Conclusie

IDDS Explosieven B.V. heeft, naast het beschikbare historisch vooronderzoek, diverse bronnen geraadpleegd om te achterhalen of het onderzoeksgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog betrokken is geweest bij oorlogshandelingen. Er zijn geen indicaties dat er binnen het onderzoeksgebied ten tijde van de Tweede Wereldoorlog oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden die doen vermoeden dat er binnen het onderzoeksgebied ontplofbare oorlogsresten te verwachten zijn. Zodoende kan het onderzoeksgebied als niet verdacht worden beschouwd (zie figuur 4).

Figuur 4: Uitsnede bodembelastingskaart met de huidige onderzoekslocatie.

IDDS Explosieven B.V. streeft naar een zo groot mogelijke representativiteit van het onderzoek. Een QuickScan Ontplofbare Oorlogsresten is echter gebaseerd op een beknopt bronnenonderzoek en betreft geen compleet historisch vooronderzoek conform het Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten (CS-VROO). Het blijft zodoende mogelijk dat relevante informatie niet achterhaald is.

3.2 Advies

Het onderzoeksgebied is niet verdacht op het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten. De voorgenomen werkzaamheden kunnen plaatsvinden binnen de contouren van het onderzoeksgebied zoals weergegeven in figuur 1 zonder dat vervolgstappen ondernomen hoeven te worden in de explosievenopsporing. Hoewel er geen feitelijk aantoonbare aanleiding is het onderzoeksgebied verdacht te verklaren, adviseert IDDS Explosieven B.V. u om het uitvoerend personeel voorafgaand aan werkzaamheden in de te bewerken gebieden altijd te instrueren aan de hand van het Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten (zie bijlage 1). De belangrijkste punten hieruit:

1. Staak onmiddellijk de werkzaamheden nabij het verdachte object;
2. Kom niet aan het object, verplaats deze niet en breng geen markeringen aan;
3. Neem contact op met de politie 0900-8844;
4. Zet de omgeving af en laat niemand toe;
5. Houd het object (op afstand) in de gaten tot de politie of de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) ter plekke is;
6. Hervat de werkzaamheden pas na overleg met de politie.

In het geval van het onverhoopt aantreffen van munitieverdachte objecten nooit en te nimmer verdere acties te ondernemen behalve direct contact op te nemen met de politie op telefoonnummer: 0900-8844.

Bijlage: Werkprotocol Spontaan aantreffen explosieven.

Protocol voor het spontaan aantreffen van (vermoedelijk) conventionele explosieven tijdens werkzaamheden

Doel

Het doel van dit protocol is het beschrijven hoe de betrokken medewerkers dienen te handelen bij het spontaan aantreffen van Conventionele Explosieven (hierna: CE) bij de uitvoering van (grondroerende) werkzaamheden. Door het volgen van dit protocol wordt onveilig handelen met mogelijke gevolgen voor personeel en materieel voorkomen.

Inleiding

Bij bodemroerende werkzaamheden kunnen in Nederland (restanten van) CE uit de Tweede Wereldoorlog aangetroffen worden. Nederland is immers vijf jaar lang oorlogsgebied geweest.

Om het risico op het aantreffen van dergelijke CE te verkleinen kan een historisch vooronderzoek uitgevoerd worden. Dit onderzoek bepaald of het gebied verdacht is op CE. Aansluitend kan een opsporingsonderzoek uitgevoerd worden voor het daadwerkelijk opsporen van CE. Hoewel het risico op het aantreffen van CE middels opsporing geminimaliseerd wordt, is het niet geheel uit te sluiten dat tijdens grondroerende werkzaamheden spontane vondsten van CE worden gedaan. Ook in gebieden waar op basis van ervaring of onderzoek geen CE worden verwacht, kunnen deze aangetroffen worden.

In dit protocol wordt beschreven hoe men om dient te gaan met het vinden van vermoedelijke CE en hoe er gehandeld dient te worden in een dergelijk geval. De beschrijving van de handelwijze kan opgedeeld worden in drie fasen:

1. Voor aanvang van de werkzaamheden;
2. Bij het aantreffen van een verdacht object;
3. Afhandeling door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD).

Bij dit protocol zijn enkele voorbeelden van CE weergegeven om het herkennen van dergelijke objecten enigszins te vergemakkelijken (zie bijlage). De beoogde resultaten van dit protocol zijn de spoedige ruiming van het verdachte object, het voorkomen van onnodige risico's en het creëren van een veilige werkomgeving.

Aantreffen van een verdacht mogelijk explosief object

Bij het aantreffen van een object, een CE, of door de vinder als zowaar wordt aangemerkt is het van groot belang dat de vinder correct handelt. De manier van handelen wordt hieronder besproken en staat stapsgewijs aangegeven.

De vinder van het object dient er voor te zorgen dat:

- De werkzaamheden direct na de vondst worden stil gelegd nabij het verdachte object (50 meter rond de locatie van het object);
- Het object **NIET** wordt beroerd;
- Het object **NIET** wordt verplaatst;
- Het object wordt **NIET** gemarkeerd;
- Omgeving van het object afzetten en zo veel mogelijk vrijhouden van personen;
- Verdacht object in de gaten houden totdat politie of EODD arriveert;

De vinder van het object of een door hem toegewezen persoon zal zo spoedig mogelijk het bevoegd gezag of diens vertegenwoordiger, de politie, over de vondst informeren. Tevens, indien het van toepassing is, de opdrachtgever/uitvoerder in kennis stellen van de vondst.

Bij het melden van de vondst van een vermoedelijk CE dient tenminste de volgende informatie doorgegeven te worden:

- Naam, functie en telefoonnummer van de melder;
- De ligplaats van het object;
- Een omschrijving van het object;
- Hoeveel objecten er zijn aangetroffen;
- Naam en telefoonnummer van de contactpersoon die bekend is met de ligplaats van het object;
- (Indien mogelijk) Een foto van het object.

Let op bij het vaststellen van de gegevens dat dit wordt gedaan zonder dat het voorwerp wordt bewogen of verplaatst. Wat betreft het vermelden van de afmetingen volstaat het geven van een schatting.

De aannemer/uitvoerder dient er vervolgens zorg voor te dragen dat de werkzaamheden in de omgeving van het object stilgelegd worden. Aanwezige personen dienen uit de omgeving van het object te worden verwijderd en te worden geïnformeerd over de aanwezigheid van de vondst met het verzoek dit niet uitgebreid te melden of door te geven zoals b.v. via sociale media. In overleg met de politie kunnen aanvullende maatregelen worden genomen zoals afscherming of afsluiting van het terrein. De politie geeft vervolgens de vondst van het vermoedelijke CE door aan de EODD.

Afhandeling door EODD

Door tussenkomst van de politie zal de komst van de EODD worden geregeld. Afhankelijk van het gevaar en de ligplaats kan dit op zeer korte termijn zijn. De EODD bepaalt, na een inspectie van het object op de vindplaats, welke vervolgstappen genomen dienen te worden. Het vervolg van de handelswijze wordt door de EODD afgestemd met het bevoegd gezag en de politie. Als wordt besloten tot ruiming van het object dan is de politie het aanspreekpunt voor de EODD (en indien nodig ook voor de aannemer).

Wanneer na identificatie door de EODD van het aangetroffen object blijkt dat het niet om een CE gaat, kunnen de werkzaamheden in overleg met de EODD weer worden hervat.

Indien het aangetroffen object inderdaad een CE betreft, worden door de EODD – in overleg met de politie en het Bevoegd Gezag – stappen genomen om het CE onschadelijk te maken. Nadat het CE onschadelijk is gemaakt dient in overleg tussen de opdrachtgever en een explosieven opsporingsbedrijf/EODD bepaald te worden of er sprake is van een incidentele vondst of van een verdacht gebied. In het eerste geval kunnen de werkzaamheden weer worden hervat. In het tweede geval blijven de werkzaamheden gestaakt en worden maatregelen genomen om het risico op het aantreffen van verdere CE te minimaliseren. Bij het uitvoeren van deze maatregelen kan een WSCS-OCE gecertificeerd opsporingsbedrijf worden ingeschakeld.

Aan de inzet van de EODD en de eventuele benodigde lokale dienstverlening (politie en dergelijke bij ontruiming) zijn geen kosten verbonden.

Betrokken instanties

Bevoegd Gezag

De burgemeester van de gemeente waarbinnen het verdacht object wordt aangetroffen is het Bevoegd Gezag. Het Bevoegd Gezag is binnen de gemeente verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid en dient als zodanig betrokken te worden in de besluitvorming omtrent een eventuele ruiming van een CE. Namens Bevoegd Gezag kan een vertegenwoordiger optreden. In dit geval vaak de politie.

Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

De EODD is de enige instantie in Nederland die gerechtigd is CE te ruimen. Indien een verdacht object een CE blijkt te zijn, draagt deze instantie zorg voor de ruiming en adviseert het de politie en het Bevoegd Gezag over de te nemen stappen.

Explosieven opsporingsbedrijf

Medewerkers van een opsporingsbedrijf bezitten de kennis, vaardigheden en ontheffingen om explosieven op te sporen, te benaderen en te identificeren. Daarnaast kunnen zij medewerkers voorafgaande aan de werkzaamheden instrueren hoe zij om moeten gaan met de spontane vondst van verdachte objecten.

Politie

De politie heeft tot taak het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Als zodanig neemt de politie een centrale rol in bij het veiligstellen van de omgeving en de communicatie met de EODD en het Bevoegd Gezag.

VOORBEELDEN VAN CONVENTIONELE EXPLOSIEVEN

Afwerpmunitie (bommen)

Klein kaliber munitie (geweerpatronen) tot kaliber 20 mm

Handgranaten

Geweergranaten

Munitie voor granaatwerpers

Raketten

Geschutmunitie vanaf kaliber 20 mm. (granaten en mortiergranaten)

Mijnen (anti-personeel en anti-tank)

Ontstekingsinrichtingen (van geschutmunitie)

